

תקן חשבונאות בינלאומי 39 מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה ירידת ערך של השקעות במכשירים הוניים המסווגות כנכסים פיננסיים

זמינים למכירה

אפריל 2008

לפרסומים של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות (להלן - המוסד לתקינה) בנושאי תקני דיווח כספי בינלאומיים אין מעמד של תקן או הבהרה והם אינם מחייבים. פרסום זה נועד להביא לידיעת ציבור המדווחים את העמדות כפי שהתגבשו בדיוני הוועדה המקצועית של המוסד לתקינה.

רקע

בתקופה האחרונה חלו ירידות שערים בבורסות רבות בעולם, אשר עלולות להצביע במקרים מסוימים על ירידת ערך (impairment) של השקעות במכשירים הוניים. השקעות רבות במכשירים הוניים מסווגות כנכסים פיננסיים זמינים למכירה.

סוגיה חשבונאית

מהו מועד ההכרה בהפסד מירידת ערך של השקעות במכשירים הוניים המסווגות כנכסים פיננסיים זמינים למכירה בדוח רווח והפסד ומהו הטיפול החשבונאי המתבקש בנסיבות אלה.

דיון

תקן חשבונאות בינלאומי 39 קובע כי ישות נדרשת להעריך בכל תאריך מאזן אם קיימת ראייה אובייקטיבית לירידת ערך של נכס פיננסי. ערכו של נכס פיננסי נפגם ונוצר הפסד מירידת ערך אם, ורק אם, קיימת ראייה אובייקטיבית לירידת ערך כתוצאה מאירוע אחד או יותר שהתרחשו לאחר ההכרה לראשונה בנכס ("אירוע ההפסד") ולאירוע ההפסד יש השפעה על אומדן תזרימי המזומנים העתידיים של הנכס הפיננסי שניתן לאמוד אותה באופן מהימן. ייתכן שלא ניתן לזהות אירוע יחיד ונפרד שגרם לירידת הערך, אלא השפעה משולבת של מספר אירועים גרמה לירידת הערך. תקן חשבונאות בינלאומי 39 מפרט דוגמאות שונות לאירועי הפסד לגבי נכסים פיננסיים ובין היתר קובע כי ירידה משמעותית או מתמשכת בשווי ההוגן של השקעה במכשיר הוני מתחת לעלותה מהווה גם היא ראייה אובייקטיבית לירידת ערך.

סעיף 67 לתקן חשבונאות בינלאומי 39 קובע כי כאשר ירידה בשווי ההוגן של נכס פיננסי זמין למכירה הוכרה ישירות בהון העצמי וקיימת ראייה אובייקטיבית לירידת ערך של הנכס, ההפסד המצטבר, שהוכר ישירות בהון העצמי, יועבר מההון העצמי ויוכר בדוח רווח והפסד, גם אם הנכס הפיננסי טרם מומש. הסכום של ההפסד המצטבר, אשר מועבר מההון העצמי ומוכר בדוח רווח והפסד יהיה ההפרש בין עלות הרכישה (בניכוי החזרי קרן והפחתות כלשהן) לבין השווי ההוגן השוטף, פחות הפסד כלשהו מירידת ערך בגין אותו נכס פיננסי שהוכר קודם לכן בדוח רווח או הפסד.

תקן חשבונאות בינלאומי 39 קובע כי הראייה הטובה ביותר לשווי הוגן היא מחירים מצוטטים בשוק פעיל. אם השוק של המכשיר הפיננסי אינו פעיל, ישות קובעת שווי הוגן על ידי שימוש בטכניקת הערכה. טכניקות הערכה כוללות שימוש בעסקאות שוק עדכניות בין קונה מרצון לבין מוכר מרצון הפועלים בצורה מושכלת, שאינן מושפעות מיחסים מיוחדים בין הצדדים, אם קיימות עסקאות כאלה, התייחסות לשווי ההוגן השוטף של מכשיר אחר שהוא באופן מהותי זהה, ניתוח תזרים מזומנים מהוון ומודלים להמחרת אופציות.

סעיף 71 לנספח א' המהווה חלק בלתי נפרד מהתקן קובע כי אם מחירים מצוטטים זמינים בנקל ובאופן סדיר מבורסה, דילר, ברוקר, גוף מתמחר או גוף פיקוח ומחירים אלה מייצגים עסקאות שוק המתרחשות בפועל ובאופן סדיר בין צדדים שאין ביניהם יחסים מיוחדים, מחירים אלה מהווים מחירים מצוטטים בשוק פעיל ולכן מהווים את הראיה הטובה ביותר לשווי ההוגן.

בהתאם להנחיות ליישום של תקן חשבונאות בינלאומי 39 סעיף E4.9, כל הפסד מירידת ערך שיוכר לאחר מכן בגין אותו נכס פיננסי זמין למכירה יוכר בדוח רווח והפסד ולא ישירות בהון העצמי.

סעיף 69 לתקן חשבונאות בינלאומי 39 קובע כי הפסדים מירידת ערך בגין השקעה במכשיר הוני שהוכרו בדוח רווח והפסד לא יבוטלו דרך דוח רווח והפסד, וכי ביטול הפסדים אלה ייקף ישירות להון העצמי.

יש לציין כי הוראות אלה אינן חלות על השקעה בחברה כלולה, המטופלת בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 28, *השקעות בחברות כלולות*.

סיכום

בכל תאריך מאזן נדרשת הישות לבחון אם קיימת ראייה אובייקטיבית לירידת ערך של השקעה במכשיר הוני. אם קיימת ירידה משמעותית או מתמשכת בשווי ההוגן של השקעה מתחת לעלותה, ירידות כאמור מהוות כשלעצמן ראייה אובייקטיבית לירידת ערך. על מנת לקבוע אם ירידה היא משמעותית יש לבחון את הירידה ביחס לעלות המקורית של ההשקעה. על מנת לקבוע אם ירידה היא מתמשכת, יש לבחון את משך הזמן בו שוויה ההוגן של ההשקעה במכשיר ההוני נמוך מעלותה המקורית. יש לציין כי במקרים בהם הוכר בעבר הפסד מירידת ערך בגין ההשקעה בדוח רווח והפסד, הפסד זה לא יוצר עלות חדשה להשקעה ולכן בדיקת משמעותיות או התמשכות ירידת הערך תיבחן למול העלות המקורית.

במקרים בהם קיימת ראייה אובייקטיבית לירידת ערך של ההשקעה, יש להכיר בהפסד מירידת ערך בגין השקעה זו. ההפסד מירידת ערך יימדד לפי ההפרש שבין עלות הרכישה לבין שוויה ההוגן בתאריך המאזן, בניכוי הפסדים מירידת ערך שהוכרו קודם לכן בדוח רווח והפסד בגין אותה השקעה. בכל המקרים שבהם קיים שוק פעיל בהתאם לאמור בסעיף 71 לנספח א' כאמור לעיל, השווי ההוגן של השקעה במכשיר הוני נסחר הוא מחיר השוק של המכשיר ההוני, ולא ניתן יהיה

לבסס את השווי ההוגן על הערכת שווי של ההשקעה ולהכיר בהפסד מירידת ערך חלקי. כלומר, כל השינויים בשווי ההוגן (הן רווחים והן הפסדים) שנקפו בעבר להון העצמי יועברו לדוח רווח והפסד, גם אם הנכס הפיננסי טרם מומש. כל הפסד מירידת ערך שיוכר לאחר מכן בגין אותה השקעה יוכר בדוח רווח והפסד ולא ישירות בהון העצמי.